Department of: زمانی کوردی

College of: زمان

University of: سەلاحەدین

Subject: چیرۆك و رۆمان

Course Book: *قۆناغی سێیەم*

Lecturer's name: روناك صلاح على

Academic Year:2020-2021

Course Book

□. Course name□	چیرۆك و رۆمان□
2. Lecturer in charge	روناك صلاح علی□
3. Department/ College	بەشی زمانی كوردی
4. Contact	e-mail:runak.ali@su.edu.krd Tel: (optional)07515248771
5. Time (in hours) per week	For example Theory: 2 Practical:1
6. Office hours	چوار كاتژمێر (4) □
7. Course code	
8. Teacher's academic profile	لە ساڵی (٢٠٠٥_٢٠٠٦) لە زانكۆی سەلاحەدین،كۆلێژی زمان ، بەشی زمانی كوردی وەرگیراوم ، و بە چوار ساڵ چوار قۆناغم تەواو كرد بە ریزبەندی سێیەم لەسەر ئاستی بەش لە ساڵی خوێندنی (٢٠٠٨_٢٠٠٩) ، و لە هەمان ساڵدا وەك یاریدەدەری توێژەر (معیدە) لە كۆلێژی زمان دەست بەكاربووم . دوابەدوای سێ ساڵ خزمەت كردن لە ساڵی (٢٠١٢) لە ماستەر لە پسپۆری ئەدەبی كوردی وەرگیراوم ، و لە ساڵی (٢٠١٤) بروانامەی ماستەرم بەدەست هێنا . ناونیشانی نامەكەم بریتی بوو لە (هونەری فانتازیا لە چیرۆكی نوێ كوردیدا بە نموونەی چیرۆكەكانی شێرزاد حەسەن و سابیر رەشید) و بە هەڵسەنگاندنی زۆر باشە پەسەند كرا . دوای بەشداربوونم لە خولی وانە وتنەوە بۆ ماوەی دوو مانگ توانیم لە رێكەوتی ٢٠١٤/١٢/٣٠ نازناوی زانستی (مامۆستای یاریدەدەر)م وەرگرت و لە سەر میلاكی بەشی كوردی دەست بەكاربووم ساڵێك بابەتی كوردۆلۆجیم لە هەردوو بەشی زمانی عەرەبی و ئەڵمانی گوتەوە . و لە رێكەوتی ٢٠١٥/١/٥ وەك بەرپرسی تۆمار دەست بەكار بووم و تاكو ئەم كاتەش بەردەوامم لە جێ بە جێ ئەركی خۆم و لە رێكەوتی ٢٠١٥/١/٥ وەك بەرپرسی تۆمار دەست بەكار بووم و تا ماوەی ساڵێك لە ئیشی خۆم بەردەوام بووم. لە ساڵی (٢٠١٥_ ٢٠١٦) وانەی (ئەدەبی رۆژنامەگەری كوردی)م لە بەشی كوردی و هەروەها بابەتی كوردۆلۆجی)م لە بەشی ئەڵمانی گوتەوە.

	لە ساڵی خوێندنی (٢٠١٦ ـ ٢٠١٧) وانەی (ئەدەبی بەراورد) و وانەی (وەرگرتن و داڕشتن)م لە بەشی کوردی گوتەوە، هەروەها بابەتی (کوردۆلۆجی)م لە بەشی فارسی گوتەوە. لە ساڵی خوێندنی (٢٠١٧ـ٢٠١٨) وانەی (کێشناسی)م گوتەوە. بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠١٨ـ٢٠١٩) وانەی (ئەدەبی بەراورد) و (کوردۆلۆجی)م وەرگرتووە. بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠١٩ـ٢٠٢٠) وانەی (چیرۆك و رۆمان) و (کوردۆلۆجی)م وەرگرتووە. لە ساڵی خوێندنی (٢٠٢٠ ــ ٢٠٢١) قۆتابی دکتۆرام و وانەی (چیرۆك و رۆمان)م وەرگرتووە.
9. Keywords	

10. Course overview:

چیرۆکی هونەری یەکێکە لە بابەتە گرنگ و پڕ بایەخانەی کە شایەنی خوێندنە لە قۆناغەکانی زانکۆ بۆ گشت بەشەکان و کوردی بەتایبەتی تر، بەڵام بەداخەوەی وەکو پێویست کاری بۆ نەکراوە و لای لینکراوەتەوە، ئەگەرچی لێرەو لەوێ لەقۆناغەکانی پێشووی خوێند / ئامادیی بە کورتی و سادەی باسکراوە، دەبێت ئەمە لەبەرچاو بگیرێت ئەگەر بەشێوەیەکی زانستی لەکاتی خوێندن و بەکارهێنانی سەرچاوەکان و زانیاری پێوێست بۆ هەر هەنگاوێکی خوێندنەوە و نوسینی چیرۆك و زانینی بنەما هونەرییەکانی چیرۆك، نەکرێت، ئەوا هەم لە نوسین و هەمیش لە هەڵسەنگاندن و شەن و کەوی بابەتە رەخنەیەکان لەبارەی چیرۆك و جۆرەکانی چیرۆکەوە کرچووکاڵ و لاواز دەبێت، بایەخێکی ئەو تۆی نابێت.
لە بابەتی(چیرۆك) دا، هەوڵدەدەین قوتابیەکانمان ئاشنا بکەین بە چۆنەتی بەکارهێنان و پراکتیزەکردنی لایەنە تیۆریەکانی چیرك بنەما و توخمە سەرەکییەکان و تەکنیکەکانی چیرۆك نووسین بە شیوەیەکی زانستی و ئەکادیمی بە بەکارهێنانی بنەما زانستییەکانی نوسین و هەڵسەنگاندنی بنەما هونەری و تەکنیکە نوێکانی چیرك و کورتە چیرۆك، وەکو: توخمەکانی شوێن و کات و گێڕانەوە و رووداو و کارەکتەر و زمان و تەکنیەکەکانی وەك: دایەلۆگ و مۆنۆلۆگ و فلاشباگ و پێشخەری و پاشخەری و گۆشەنیگا و مۆنتاژ و کۆلاژ و ....، هەروەها بنەما و تایبەتمەندیەکانی نوسەری سەرکەوتوو لە رووی داڕشتنەوە و چۆنەیەتی بەکارهێنانی هەریەك لەم توخم و تەکنیکان و دانەوەی زانیارییەکان و خستنەرووی کێشە کۆمەلآیەتی و سیاسی و ئابووری و ئەخلاقی و ئاینی ...، هەموو ئەم زانیاری و داتایانەی سەرەوە بەشێوەیەکی کارەکی/ پرکتیکی و بەهێنانەوەی دەقی نوسەران لەگەڵ بەشداری پێکردنی قوتابیان لەناو پۆلدا دەخینەڕوو و باسیدەکەین.

11. Course objective:

ئامانج لە خوێندنی چیرۆك و رۆمان:

ئامانج لە خوێندنی ئەم وانەیە، ئاگادارکردن و ئاشناکردنی قوتابیانە سەبارەت بە راستی و دروستی چیرۆك و بنەما و توخمەکان و تەکنیکە هونەریەکان و مێژوو و هۆکاری سەرهەڵدان و قۆناغەکانی چیرۆك... ، جا چ نووسینی وتار بێت، یان لێکۆڵینەوە، یان هەرجۆرە بابەتێکی دیکەبیتن. چۆنەیتی نووسینی چیرۆك و جۆرەکانی چیرۆك بەشێوەیەکی راست و دروست و مەبەستدار، هەروەها ئامانج و رۆڵی چۆنیەتی خوێندنەوەیەکی زانستی و ئەکادیمەیە بۆ دەقەکانی چیرۆك بەناوەڕۆکە جیاوازەکانەوەو لەلایەن نووسەرە بیانی و خۆماڵیەکانەوە. جگە لەمەش هەنگاوەکانی بەکارهێنانی توخم و تەکنیەکەکان لە بابەتێکەوە بۆ بابەتێکی دیکە لە نوسەرێکەوە بۆ نوسەرێکی دیکەش جیاوازە.

12. Student's obligation

- ئامادە بوونی قوتابی لە وانەکاندا گرنگە .
- ئامادەبوونی قوتابیان لە تاقیکردنەوەکان .
- پاراستنی ئارامی لە هۆڵی خوێندن گرنگە.
- نەهاتنەژوورەوە لە دوای مامۆستا .

13. Forms of teaching

ڕێگاکانی وانە وتنەوە بریتین لە : داتاشۆ ، پاوەر پۆینت و بۆردی سپی .

١٤. Assessment scheme

فێرخوازان دەبێت تاقیکردنەوەیەکی کتێبی داخراو ئەنجامبدەن، کە (١٥)نمرەی لەسەرە و لەگەڵ (١٥)نمرەکەی تاقیکردنەوەی دووەم کۆدەکرێتەوە، (١٠)نمرەی تریش لەسەر چالاکی ناو پۆل ، کەواتە ئەمانە بە گشتی نمرەی کۆششی ساڵانەی قوتابی پێکدێنن کە دەکاتە (٤٠)نمرە،تاقیکردنەوەیەکیش لە کۆتایی ساڵدا ئەنجام دەدرێت کە (٦٠) نمرەی لەسەرە، لەگەڵ (٤٠) نمرەکەی کۆششی ساڵانەدا کۆدەکرێتەوە.

کەواتە نمرەی گشتی ساڵانە بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت:

ــ تاقیکردنەوەی یەکەمی ساڵانە ١٥٪

ــ تاقیکردنەوەی دووەمی ساڵانە ١٥٪

ــ چالاکی رۆژانە ١٠٪

ــ تاقیکردنەوەی کۆتایی ٦٠٪

15. Student learning outcome:

دەرئەنجامەکانی فێربوون، لەودا دەردەکەویت کە چەن بەدواداچەنیان دەبیت لەسەر ئەو سەرچاوانەی پەیوەندیان بە باتەکەوە هەیەو لە گەل زانیاری دەرەکیان لە بواری گشتی بابەتەکان

١٦. Course Reading List and References:

١.شیواز لە کورتە چیرۆکی کوردی (سەلیم رەشید)

٢.بینای شوین لە رۆمانی کوردی (تانیا ئەسعەد)

٣. چیرۆکی نویی کوردی (حەسەن جاف)

٤. تەکنیکی گۆشەنیگا لە رۆمانەکانی بەختیار عەلی(مستەفا سالح)

٥. گیرانەوە لە رۆمانەکانی عەبدوللا سەراج (ریزان رەحمان)

٦. بەرەو ئاستانەی رۆمان(عەبدوللا سەراج)

٧. چیرۆکی هونەری کوردی (حسین عارف)

٨. کاروباری گیرانەوە (زاهیر رۆژبەیانی)

٩.لێکۆڵینەوەی کورتە چیرۆکی کوردی لە کوردستانی باشووردا ١٩٧٠-١٩٨٠ (ئیبراهیم قادر محەمەد)

١٠. بیناى هونەرى چیرۆکی کوردی لەسەرەتاوە تا کۆتایی جەنگی دووەمی جیهانی، پەرێز سابیر

17. The Topics:	Lecturer's name
هەفتەی یەکەم/ زاراوە و پێناسەی چیرۆك هەفتەی دووەم / مێژووی سەرهەڵدانی چیرۆك لە ئەدەبیاتی ئەوروپیدا هەفتەی سێیەم / مێژووی سەرهەڵدانی چیرۆکی کوردی هەفتەی چوارەم / بۆ چوونەکانی سەرهەڵدانی یەکەم چیرۆک هەفتەی پێنجەم / قۆناغەکانی سەرهەڵدان و بەرەوپێش چوونی چیرۆکی کوردی (قۆناغی یەکەم تا قۆناغی چوارەم) هەفتەی شەشەم / قۆناغەکانی شەرهەڵدان و بەرەوپێش چوونی کوردی (قۆناغی پێنجەم تا حەوتەم) هەفتەی حەوتەم / جۆرەکانی چیرۆك هەفتەی هەشتەم / توخمەکانی چیرۆك (پێناسە و ئەرکی گێرانەوە) هەفتەی نۆیەم / جۆرەکانی گێرانەوە (هەمووشتزان) هەفتەی دەهەم / جۆرەکانی گێرانەوە (هەمان شتزان و کەم شتزان) هەفتەی یازدەم / پێناسەی کارەکتەر و سەرچاوەی کارەکتەر هەفتەی دوازدەم / جۆرەکانی کارەکتەرلە رووی ئەرکەوە هەفتەی سێزدەم / جۆرەکانی کارەکتەر لە رووی پێکهاتەوە هەفتەی چواردەم / توخمەکانی چیرۆک (٣. شوێن و پۆلینکردنیان) هەفتەی پازدەم / جۆرەکانی شوێن هەفتەی شازدەم / توخمەکانی چیرۆک (٤. کات و جۆرەکانی) هەفتەی هەڤدەم/ توخمەکانی چیرۆک (٥. رووداو و بەشەکانی) هەفتەی هەژدەم/ بەشی ناوەراست و کۆتایی (داخراو و کراوە) هەفتەی نۆزدەم/ پێناسە و مێژووی سەرهەڵدانی رۆمان لە جیهاندا هەفتەی بیستەم/ مێژووی سەرهەڵدانی رۆمانی کوردی	ناوی وانەبێژ : روناك صلاح علی هەر وانەیەك پێویستی بە دوو سەعات هەیە لە یەك هەفتەدا

هەفتەی بیست و یەکەم/ هونەرەکانی چیرۆک و رۆمان (١.وەسف) هەفتەی بیست و دووەم/ هونەرەکانی چیرۆک و رۆمان (٢. دیالۆگ) هەفتەی بیست و سێیەم/ هونەرەکانی چیرۆک و رۆمان (٣. مەنەلۆگ)	
18. Practical Topics (If there is any)	
نییــــــــــە	نییــــــــــە

19. Examinations:

1. Compositional:

بکە ؟ کوردی چیرۆکی گەشەسەندنی قۆناغی لە دووەم قۆناغی باسی:پرسیار

وەڵام: قۆناغی دووەم: قۆناغی پەیدابوون ١٩٢٥-١٩٣٩:

لەم قۆناغەدا زۆربەی لێکۆلەران و رەخنەگران چیرۆکی کوردی، چیرۆکی لە خەومای جەمیل سائیب بەسەرەتای پەیدابوونی چیرۆکی هونەری کوردی دادەنێن و ئینجا دوای لە خەوما لە ساڵی (١٩٢٧) چیرۆکی (مەسەلەی ویژدان)ی ئەحمەد موختار جاف دێت کە شێوەیەکی هونەری بە چیرۆکی کوردی بەخشی. چەند چیرۆکنووسێکی دیکەش لەم قۆناغەدا بەدیارکەوتن و بەرهەمی چیرۆکی خۆیان لە گۆڤار و رۆژنامەکانی ئەوسا بڵاوکردۆتەوە وەک(پیرەمێرد، حوسێن حۆزنی موکریانی، مەحەمەد عەلی کوردی). سیمای چیرۆکی ئەم قۆناغە وەک سەرەتای سەرهەڵدانی چیرۆکی عیراقی عەرەبی خەونئامێزە.

2.True or false type of exams:

پرسیار: لەکورتە چیرۆکدا، ماوەی گێرانەوە زۆر کورتە و کارەکتەرەکانی لە یەک یان دوو کەس تێناپەری. ژمارەی وشەکان لە بواری مەنەلۆگ و وەسفی درێژ و جێگۆرکێی فرە و خێرا و ململانێی تێدا نابێتەوە.

هەڵەیە :وەڵام ☒

٣. Multiple choices:

پرسیار: لە چیرۆکگێرەوەی ـــــــــــــ راناوی کەسی سێیەم بەکار دێت.

هەمووشتزان :وەڵام

20. Extra notes:

نییـــــــە

٢١. Peer review :